

La portada
de l'opuscle editat
per l'Ajuntament
acompanya dues
imatges gironines
de Jaume Marquès.

El cronista de la ciutat

Narcís-Jordi Aragó

L'any 1979, l'Ajuntament de Girona va nomenar Jaume Marquès Casanovas cronista oficial de la Ciutat. La designació, de caràcter honorífic, era un reconeixement a la tasca realitzada, però va ser sobretot un estímul per a la que quedava per fer.

Jaume Marquès va ser cronista en la doble accepció del mot: la historiogràfica i la periodística. Si com a historiador es va dedicar a recollir, ordenar i explicar les dades del passat, com a articulista de premsa va confeccionar centenars de cròniques històriques en el més pur estil del gènere, més enllà de la notícia i del reportatge: relats interpretatius amb informació de fets que contenien alhora el toc del comentari i de l'opinió personal.

En ocasió de fer l'elogi públic d'Enric Mirambell, nomenat també cronista de la ciutat de Girona, Jaume Marquès va descriure així la funció que segons ell corresponia als investits d'aquest títol: «Furgar en la penombra i en la pols dels arxius per extreure'n recòndites notícies que facin créixer el cabal històric de Girona, i posar-lo a disposició dels erudits i investigadors de més alta volada i també dels aficionats a la història local que són, en definitiva, els qui ens donen suport i ens encoratgen en la nostra silenciosa i humil tasca». Humil és, en efecte, l'adjectiu més adient per a aquest estil de treball: sentiment de les limitacions pròpies i desig de compartir les novetats descobertes. Així ho va voler sempre Jaume Marquès, i ho va expressar clarament quan va fer, en un poema, el balanç de la seva vida: «He investigat, és cert, sense falsia; / del meu saber faig part sens gelosia / sempre anhelant només la veritat». Sota aquesta capa de

senzillesa s'hi amagava, però, el veritable savi; amb motiu de la seva mort, Mirambell no va dubtar a dir que «el doctor Marquès era, en aquests moments, la persona que sabia més coses del passat gironí».

Els seus vastíssims coneixements sobre la ciutat es van vessar sobretot en quatre llibres: *Girona vella*, *Girona vella 2*, *Indrets de Girona* i *Casals de Girona*. Són obres que es van començar a publicar en coincidència amb el seu nomenament. Llibres extraordinàriament amens, escrits en llenguatge planer i a l'abast de tothom, farcits d'anècdotes i d'opinions suggestives, a vegades agosarades i discutibles. En les seves pàgines, la pacientíssima tasca investigadora s'amaga sempre sota el ropatge d'una exposició fresca, espontània i brillant. L'èxit editorial d'aquests volums, aviat exhaurits i avui introbables, dóna fe de la capacitat de l'autor per interessar el públic profà i introduir-lo hàbilment en el coneixement de la història i en l'interès pel propi passat.

Les cròniques gironines de Jaume Marquès apareixen també en els *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins* i, sobretot, en aquesta *Revista de Girona*. Ja en el primer número, de 1955, hi va publicar un article sobre la font i la plaça dels Lledoners, i en el penúltim de la seva vida un altre sobre el tapís de la Creació. Els dos temes dibuixen la frontera del seu escenari predilecte: la Catedral i el seu entorn. Al llarg dels trenta-set anys que separen l'un de l'altre, se'n poden trobar molts amb referències erudites i sovint innovadores sobre la Catedral i els seus tresors —Beatus, escultures, sepulcres, mausoleus, claustre, campanars, rellotge, vitralls—, sobre altres monuments propers —Palau epis-

copal, Pia Almoina, Sant Feliu— i sobre gent de Girona, des dels llunyans jueus Jonàs i Llorenç Bedós fins a coneguts directes com Miquel Oliva, Joaquim Pla i Cargol i Lluís Batlle i Prats, sense oblidar les relacions de Girona amb personatges famosos, des de sant Pau fins a Carles V.

A tot això cal afegir-hi els articles, de periodicitat setmanal, que va escriure durant molt de temps al *Diari de Girona*. La majoria van donar peu als llibres ja esmentats, però d'altres no menys interessants romanen dispersos i demanen ser recuperats i divulgats. L'últim de tots, publicat amb caràcter pòstum, va ser justament el titulat *El meu carrer*. En aquest, Jaume Marquès glossava la satisfacció que li havia produït l'acord municipal de dedicar-li un vial de nova obertura, entre el carrer de la Rutlla i l'avinguda de Lluís Pericot. L'autor s'alegrava de trobar-se rodejat de gironins il·lustres en els noms dels carrers immediats, però celebrava, a més, el fet de tenir un lloc per a ell en la quadrícula urbana de la Girona més nova. Passat i futur es feien presents en un text on el cronista excel·lia en tota la plenitud. D'una banda, aportava dades històriques i biogràfiques; de l'altra, les envoltava de l'anècdota íntima de la seva satisfacció personal: «Des d'aleshores, he anat visitant l'indret on està situat el carrer que tindrà el meu nom». L'home que havia estat cridat a explicar la Girona del passat s'engrescava amb el procés de la ciutat que creixia. I l'oficialitat del càrrec es barrejava, una vegada més, amb la humanitat cordial de la persona.

Narcís-Jordi Aragó
és periodista.